

ait, *nullis*, omnia merita sive de condigno, sive de congruo excludit. Ad quod etiam adduci solet, capite octavo ejusdem sessionis, in quo Concilium exponit Paulum dicentem, hominem gratis justificari, *Quia nihil* (inquit) *eorum quæ justificationem præcedunt, sive fides, sive opera, ipsam justificationis gratiam promeretur.* Ubi necessarium videtur, ut intelligat excludi omne meritum, etiam de congruo, per illam particulam, *gratis*, tum quia hic est sensus verus Pauli, ut mox videbimus, tum etiam quia distincte et absolute negat omne meritum. Sed hic locus habet specialem difficultatem, quam in fine capitis tractabimus, ne a proposito divertamur.

32. Quarto, ex his Patribus et Conciliis sumitur præcipuum fundamentum hujus veritatis et probationis ejus, quod ex Scriptura sumendum est. De hac enim voce, *gratia*, loqui possumus, vel absolute et secundum totam latitudinem ejus: vel prout de illa Scriptura loquitur et prædicat gratiam Dei in hominibus salvandis. Priori modo negare non possumus, quia in aliqua propria et rigorosa significatione dicatur gratia, donum quod sine debito justitiæ datur, etiam si detur roganti et petenti, vel etiam bene merenti, secundum aliquam congruentiam. Quod patet ex frequenti usu illius vocis et ex communi sensu hominum: omnes enim intelligunt sibi gratiam fieri, quoties id donatur, quod ex justitia non debetur: multoque magis si a superiori donetur inferiori, quia superior magis videtur illo debito immunis. Et ratio est, quia gratia dicitur a gratis dando, ut sentit Paulus ad Romanos, cap. 4 et 11, gratis vero dari dicitur, quidquid non datur ex debito simpliciter, debitum autem simpliciter est maxime debitum justitiæ, ergo quidquid sine tali debito datur, gratis dari non immerito dici potest, et consequenter esse etiam gratiam. Atque hoc modo omne donum nobis collatum a Deo gratis, id est, sine talis justitiæ merito, potest gratia appellari, ut significavit D. Thomas, 1, 2, quæst. 110, art. 1; scholastici communiter in 2, dist. 4. Atque ita etiam creatio, vel alia dona naturalia possunt gratia vocari, qua significatione abusus est Pelagius in Concilio Palæstino, ut Patres illius Concilii deciperet, ut testis est Augustinus, Epistola 105, et libro de Gratia Christi, et sæpe alias.

33. Nihilominus in Scriptura magis propriam et restrictam habet significationem hoc nomen *gratia*. Unde Augustinus cum aliis quatuor Episcopis in Epistola ad Innocentium (quæ habetur ante 27 Epistolam Innocentii,) et est

95 inter Epistolas Augustini, aiunt, quod *licet donum creationis non improbanda ratione possit gratia vocari, mirum est tamen si ita appellatam in nullis legitimis, prophetis, evangelicis apostolicisve litteris legimus. Sed illam quam Scriptura simpliciter gratiam vocat, qua prædestinati vocantur et glorificamur.* Et idem sentit Hieronymus, dialogo primo contra Pelagian., et Epistola 159, ad Cyprianum, et congruentia reddi potest, quia expensa proprietate gratiæ, quatenus dicit, non solum amorem et benevolentiam extrinsecam, (de hac enim significatione nunc non agimus) sed donum gratis datum nobis a Deo, sic propriissime convenit, imprimis in hæc supernaturalia dona et non in naturalia, et ideo solet ab Augustino et scholasticis gratia a natura distingui. Unde creatio non proprie vocatur gratia; quia licet res omnino gratis creatæ fuerint a Deo, et ita ipsum esse possit dici donum a Deo gratis collatum, tamen quia creatio non supponit personam cui fiat donatio, ideo non tam gratia quam aliquid ante gratiam censetur. Quo etiam modo significat D. Thomas, 1. part., quæst. 11, art. 4, ad 4, non reperiri in opere creationis propriam misericordiam, sed solum quodam modo, sed secundam quamdam proportionem, quia cum non supponat rem aliquam, nec miseriam proprie supponit. Sic ergo propria gratia supponit capacitatem aliquam, atque adeo rem ipsam cui fieri possit. Ideoque cum gratia dicitur dari gratis, illud *gratis*, non puram negationem significat, sed quasi privationem (ut sic dicam) quia supponit in eo cui fit gratia, capacitatem aliquam juris seu debiti, ita ut *gratis* dicat negationem debiti respectu subjecti capacis, quæ capacitas supponit existentiam, et consequenter creationem. Præterea propria gratia supponit rationalem naturam, et ideo gratia non dicitur proprie fieri brutis, sed rationalibus creaturis. Creatio ergo, quæ rationalem creaturam non supponit, sed facit, non dicitur proprie gratia. Atque hinc etiam est, ut supposita creatione, quidquid naturæ ipsi consecutione quadam naturali debitum est, proprie gratia non dicatur, ut conservatio, concursus ad natura opera et similia: quia qui dat formam, dat consequentia ad formam, unde illa non censetur nova liberalitas distincta a creatione, ideoque sicut creatio, ut sic, non comprehenditur sub gratia, ita nec illa omnia quæ ad illam consequuntur.

34. Ex quo ulterius intelligimus, gratiam Dei theologice vel dogmatice sic vocatam, non solum excludere debitum justitiæ, sed etiam

debitum illud connaturalitatis, quo deberi dicuntur naturæ ea quæ illi connaturalia sunt, vel quæ naturaliter postulat, quasi jure suo. Nam etiam id quod est sic debitum, non omnino gratia donatur, in se ac formaliter spectatum. Imo loquendo moraliter naturalia bona, non tam per se donari quam condonari cum alio videntur: unde, si illud aliud non est gratia, neque cætera gratiæ censentur. Ex quo ulterius intelligere possumus, si quid est debitum naturæ, ex vi operum quæ suis propriis et solis naturalibus viribus efficit, non esse veram gratiam, prout de gratia Scriptura loquitur, sive illud debitum vocetur justitiæ, sive congruitatis moralis, sive solius connaturalis, quia totum hoc non transcendit rationem doni naturæ debiti. Declaratur in actionibus physicis, quando enim homo generat hominem, licet non possit generationem perficere, nisi Deo creante animam filii; tamen quia illa creatio debita est connaturaliter, disponente homine materiam corporis humani, eo modo quo per naturalem actionem potest, ideo illa non censetur specialis liberalitas DEI vel gratiæ. Similiter in moralibus, faciente homine per naturæ vires actus virtutis vel scientiæ, sequitur habitus, non sine nova et libera actione Dei, et tamen habitus non potest gratia vocari, quia ejus effectio, ut est a Deo, naturali hominis actioni debita est. Ipsa etiam beatitudo naturalis debita esset homini per naturam bene operanti, non debito justitiæ (ut suppono, quia justitia cum Deo non est naturalis homini) sed ex providentia quadam generali, debita ab auctore naturæ, non solum ut creatore, sed etiam ut morali gubernatore; et hoc satis est, ut illa non sit gratia, quia non tam est nova liberalitas quam naturaliter consequens ad aliam priorem, quæ vera gratia non fuit, ut declaravimus. Sic igitur hoc titulo repugnat, veram gratiam, de qua Scriptura loquitur, esse debitum ex vi operum solis viribus naturæ factorum, sive sit sermo de debito justitiæ, sive de alio minori, quia illud quaecumque sit, sufficit, ut sit connexio quædam et naturalis consecutio inter tale donum et primam conditionem naturæ, intervenientibus aliis concursibus naturaliter debitis. Hoc ergo modo sufficienter deducitur, repugnare gratiæ, quod fit ex operibus solius liberi arbitrii, quia vel donum quod datur, habet naturalem connexionem cum illis operibus, vel non: si non habet, ergo nullo modo propter illa datur; si habet, jam non est gratia, sed naturæ donum. Et hoc fortasse sensu dictum est a Paulo, ad Romanos, tertio et quarto, et ad

Galatas, secundo et tertio: non justificari homines ex operibus, utique naturæ viribus elicitis, quamvis illa locutio alias habeat expositiones, ut mox dicemus.

35. *Conditiones donationis perfectæ.*—Accedit ulterius, quod peculiari modo repugnat rationi gratiæ, ut in remunerationem operis fiat, etiamsi talis remuneratio non sit ex justitia debita, sed ex quovis titulo obsequii seu gratitudinis. Quod explicari potest ex his quæ de pura donatione tradunt leges civiles. Nam in leg. 1, ff. de Donat., tria requiruntur ad propriam donationem. Unum est, ut res donata statim fiat accipientis, alias potius erit promissio. Aliud est, ut res donata amplius non revocetur ad donantem, quia si est revocabilis, non erit donatio simpliciter, sed secundum quid, vel conditionata. Tertium est, ut donator propter nullam aliam causam moveatur ad donandum, nisi ut exerceat munificentiam et liberalitatem, id est, ut non det propter aliquam remunerationem, etiam antidoralem seu gratificativam, ut ibi Bartolus exponit, et Panormitanus, in Rubr. de donation. Et sumitur ex lege *Aquilius*: alias *Attilius*, ff. de Donat., et ex capite *Per duas*, extra, eodem titulo. Gratia autem est donatio singularis et perfecta beneficiorum Dei, ad salutem pertinentium, ut docuit Augustinus de prædestinatione Sanctorum, cap. 10. *Inter gratiam et prædestinationem hoc tantum interest, quod prædestinatio est gratiæ preparatio: gratia vero jam ipsa donatio.* Et ita Scriptura sacra de illa loquitur, tanquam de perfecta donatione: *Vobis donatum est pro Christo, non solum ut in eum credatis*, ad Philipp., primo. *Et charitas Dei diffusa est in cordibus nostris per Spiritum sanctum qui datus est nobis*, et similia. Reperiuntur ergo in donis gratiæ tres illæ conditiones perfectissime et exactissime.

36. *Gratiam habere conditiones perfecti doni.*—Prima est clara, quia gratia dicit donum, ita nobis exhibitum, ut in eo ipso fiat ejus cui donatur, et adeo sit ejus, ut sit in potestate, et dominio ipsius illud abjicere vel retinere, propter quod aiebat Paulus 2, Corinth. 6: *Hortamur vos ne in vacuum gratiam Dei recipiatis.* Secunda item conditio certissima est, quia Deus quantum est ex se, irrevocabiliter donat gratiam sanctificantem et dona quæ ad illam necessaria sunt. Quamvis enim gratias gratis datus donet interdum ad tempus, et auferat pro suo arbitrio, idemque faciat in aliquibus donis supererogationis, et extraordinariis, tamen in donis vel auxiliis gratiæ sanctificantis nemi-

nem, præsertim justum deserit, nisi prius deseratur ab ipso, ut Concilium Tridentinum tradidit. Sic igitur irrevocabilis est donatio talis gratiæ, ac proinde perfecta donatio. Et fortasse conditionem hanc insinuavit Paulus ad Romanos 11, dicens: *Sine penitentia sunt dona, et vocatio Dei*. Quamvis enim specialiter videatur loqui Paulus de donis profectis ex electione et prædestinatione, quam Deus semel conceptam mutare non potest, ut dicant verba proxime præcedentia: *Secundum electionem autem charissimi propter Patres*: nihilominus de donis gratiæ justificantis in universum vera est illa sententia: non quia homo non possit perdere gratiam semel consecutam, sed quia (ut divus Thomas ibi ait) *etiam temporale donum et temporalis vocatio non irritatur per mutationem Dei, quasi penitentis, sed per mutationem hominis qui gratiam Dei abjicit, secundum illud ad Hebr. 12: Contemplantes ne quis desit gratiæ Dei*.

37. Tertia conditio est, quæ maxime ad propositum nostrum refert, eamque in hac donatione gratiæ servari, imprimis colligi potest ex perfecta ratione donationis, quam in illa reperiri necesse est, cum Scriptura sacra ubique significet, in illa maxime ostendere Deum summam liberalitatem ac liberrimam voluntatem in donis suis distribuendis. Quo sensu ait Paulus ad Eph. 1: *Prædestinasse nos Deum in adoptionem filiorum per Jesum Christum, secundum propositum voluntatis suæ in laudem gloriæ gratiæ suæ*. Significat enim his verbis, voluisse Deum hanc esse maximam gloriam et commendationem gloriæ suæ, quod secundum propositum voluntatis suæ, ad ostendendum munificentiam suam et liberalitatem, ac libertatem in donando, eam tribuat, et non ex causa aliqua ex parte recipientium illam. Et ideo aliis locis cavet, ne homines in hac parte aliquam gloriolam (ut Bernardus dicebat) sibi usurpent, sed totum Deo tribuant. Et hoc est, quod statim, cap. 2 ejusdem Epist. subjungit: *Concedere nos fecit in caelestibus in Christo Jesu: ut ostenderet in sæculis supervenientibus abundantes divitias gratiæ suæ, in bonitate super nos in Christo Jesu*. Ostendens autem quam liberalis sit hæc gratia, subdit: *Gratis enim estis salvati per fidem, et hoc non ex vobis. Dei enim donum est, et non ex operibus, ut ne quis gloriatur*. Ubi primum expendenda est illa particula: *Et hoc non ex vobis*, excludit non omnem causam ex parte recipientium, et in hoc constituit perfectionem hujus gratiæ. Et in hoc sensu ait esse donum Dei, quasi per antonomasiam, ac deni-

que *non ex operibus*, quæ negatio universalior est, quam esset dicere, non ex meritis de condigno. Fuit autem illa tota amplitudo necessaria, ut locum haberet, quod subdit: *Ut ne quis gloriatur*. Quacumque enim ratione gratia esset ex operibus solius naturæ, non excluderetur omne id, unde posset homo gloriari.

38. Eamdem vim habent illa verba, 1. Corinth. 4: *Quis enim te discernit? Quid habes, quod non accepisti? Quod si accepisti, quid gloriaris quasi non acceperis?* Quod necesse est intelligi de acceptione per donationem perfectam, summeque liberalem, superantem imprimis omne naturæ debitum. Nemo enim unquam gloriari potuit quod aliquid habeat non acceptum a Deo, saltem ut auctore naturæ, neque quod possit bonum morale efficere, sine Deo, saltem influente, ut auctore naturæ. Cum autem loquatur Paulus de bonis, quibus fideles ab infideli, vel justus ab injustis discernitur, significat, debere talia recognosci, ut singulari dono accepta ultra omne naturæ debitum. Ac proinde in eorum susceptione nullam gloriam sibi debere homines usurpare, usurparent autem non parvam, si suis viribus possent illa aliquo modo emereri: tantumque tollerent de gloria debita divinæ liberalitati, ac perfectæ donationi, ut Bernardus aiebat, et tractalate, Augustinus, lib. de prædestinatione Sanctorum, cap. 4, et seqq. Denique ob hanc causam Paulus ad Roman. 9, totam radicem et originem distributionis gratiæ revocat in divinam voluntatem, dicens: *Moysi enim dicit, miserebor, cui miserebor; utique quoad radicem et primam originem*. Quo sensu concludit: *Igitur non volentis, neque currentis, sed miserentis est Dei*. In solam ergo Dei voluntatem et misericordiam facit Paulus ultimam resolutionem gratiæ, quia prima gratia est pura donatio, atque adeo ex sola liberalitate donantis facta sine causa ex parte ejus, cui donatur.

39. *Meritum de congruo primæ gratiæ esse contra rationem gratiæ*. — Ex his ergo principiis et testimoniis satis manifestum est, meritum etiam de congruo excludere gratiam, prout de illa Scriptura loquitur, nam dicit ita gratis dari, ut omnem excludat respectum ad quodlibet meritum recipientis et oriatur solum ex libera munificentia donantis. Quod saltem necesse est verum esse ratione primæ gratiæ, seu vocationis, quæ est radix cæterarum gratiarum, ut egregie notavit Augustinus, lib. 1, quæst. ad Simplic., quæst. 2, ubi inter alia, habet illam sententiam, *Non ideo dictum esse*

putandum est, non volentis, neque currentis, sed miserentis est Dei, quia nisi Dei adjutorio non possumus adipisci, quod volumus, sed ideo potius, quia nisi ejus vocatione præventi non bene volumus. Et lib. 83 quæstionum, q. 68, ubi habet illa verba singularia: *Licet quis sibi tribuat, quod veniat vocatus, non potest sibi tribuere quod vocatus sit*. Consonatque huic veræ intelligentiæ gratiæ et illius dictionis *gratis*, illa sententia Pauli: *Quis prior dedit illi et tribuitur ei?* Nam si homo suis viribus aliquod obsequium offert Deo, propter quod meretur quocumque modo retributionem gratiæ, jam prius daret Deo et retribuere ei. Et seclusa Scriptura, est per se hoc satis rationi consentaneum, quia omne meritum etiam de congruo requirit proportionem aliquam fundatam, vel in conditione, seu dignitate personæ operantis, vel saltem ipsius operis: quod si quis velit, addat etiam promissionem Dei. At nihil horum reperitur in actibus naturæ viribus elicitis, et ad supernaturalem gratiam comparatis: ergo probatur minor, quia persona supponitur originali peccato infecta, agimus enim de homine nondum justificato, imo etiam homo in pura natura est per se satis improporcionatus ad tale meritum: cum de se non habeat ordinem ad supernaturalem finem. Opus item est omnino improporcionatum, quia in se est inferioris ordinis, et per nullum alium actum elevatur, vel refertur ad superiorem ordinem, aut finem. Promissio denique nulla extat, ut magis ex sequentibus constabit: ergo nulla est ratio, aut conditio vel minimi meriti.

40. *Meritum impetratorium repugnare primæ gratiæ*. — Atque ex his tandem concluditur, nec meritum impetratorium admittendum esse in opere aliquo viribus naturæ elicitis respectu effectuum prædestinationis. Probatur ex duobus fundamentis hactenus tractatis, quia meritum impetratorium aliquod bonum est utile et valde conferens ad vitam æternam: ergo impossibile est fieri sine gratia Christi per solas vires naturæ, dicente ipsomet Christo: *Sine me nihil potestis facere*. Et in particulari probari hoc potest, quia meritum impetratorium, seu impetratio, (pro eodem enim nunc sumuntur) non est nisi mediante oratione: oratio autem non est impetratoria, nisi saltem fundetur in fide: ergo ut impetratoria sit, gratiam aliquam supponat necesse est: non ergo potest impetrari prima gratia per petitionem viribus naturæ factam. Quod eisdem fere verbis definivit Arausianum Concilium, canone 3, dicens: *Si quis dixerit ad invocationem huma-*

nam gratiam dari et non potius gratiam efficere, ut digni invocemus, anathema sit. Et sumitur etiam ex illo Pauli ad Roman. 10: *Quomodo invocabunt, in quem non crediderunt?* ut expendit Augustinus 4 contra Julianum, cap. 8. Item ex illo Joann. 15: *Si manseritis in me, et verba mea in vobis manserint, quocumque petieritis, fiet vobis*. Ubi recte Chrysostomus, homil. 75. Facit etiam illud ad Hebr. 11. *Sine fide impossibile est placere Deo*: et illud Roman. 8: *Quid oremus sicut oportet nescimus, sed Spiritus postulat pro nobis*. Ex quibus concluditur ratio, quia oratio, ut sit impetratoria, imprimis debet esse Deo accepta: et ideo ex parte objecti, seu rei postulata esse debet conveniens: ex parte modi, debet esse cum fiducia, fundari etiam debet aliquo modo in Christo: at hæc omnia habere non potest, nisi sit ex fide et gratia: ergo.

41. Secundo probatur ex altero fundamento, quia talis impetratio excluderet rationem gratiæ: quia jam DEUS non daret gratiam ex sua magnificentia et liberalitate, sed intuitu invocationis humanæ. Dices, inter homines beneficium collatum petenti, quia petit, non excludit, quin sit omnino gratuitum: Respondeo, primo negando assumptum, quia licet non tollat, quin sit gratuitum, ut excludit hæc vox debitum justitiæ, vel gratitudinis: nihilominus diminuit rationem liberrimæ donationis, quia non sit ex sola voluntate et quasi interna dispositione donantis, sed ex causa aliqua ex parte petentis. Unde etiam vulgo dici solet, inter homines caro emi, quod petitur. Secundo respondeo, negando paritatem rationis. Nam inter homines, qui petit (ordinarie loquendo) non censetur præstare obsequium ei, a quo petit, sed solum desiderium, vel necessitatem suam manifestare. Respectu vero Dei oratio est verus cultus et obsequium, et sub ea ratione habet oratio vim impetrandi, ideoque quod impetratur a Deo, participat rationem cujusdam retributionis. Ac proinde necesse est, ut fundetur in gratia, quia nemo dare potest prius Deo, ut retribuatur ei. Denique ipsi etiam Pelagiani vocabant hoc meritum impetratorium et licet extenuarent illud dicentes esse minimum, tamen quantum est, tantum minuit de perfectione et veritate gratiæ, ut Bernardus cum Augustino dixit et ideo admittendum non est.

42. Tertiam probationem adjungere possumus, quia vel hoc meritum impetratorium habet infallibiliter effectum impetrandi a Deo, vel solum habet pro arbitrio Dei et quando ei

placet. Hoc posterius dicere non poterant Pelagiani, tum quia fundabant hoc meritum impetratorium in promissione illa: *Petite et accipietis*: tum etiam, quia repugnat fundamento eorum. Inciderent enim in easdem angustias, cur Deus exaudiat hunc ita orantem et non illum. Si enim pro arbitrio suo dat, vel non dat effectum sic postulat, ergo pro suo arbitrio potest uni dare, vel alteri non dare, etiamsi æqualiter petant, ergo sequitur eadem acceptio personarum, quam ipsi contra Augustinum inferebant. Et tandem ratio et causa discretionis non revocatur in opus hominis, sed in voluntatem solam Dei, quod ipsi negabant. Si vero dicatur primum, multum valde tribuitur operibus naturæ: cur enim tenebitur Deus talem petitionem infallibiliter exaudire? Aut enim hoc est ex ipsa rei natura et vi talis operis, et hoc vanum est, cum nulla sit proportio inter talem petitionem et gratiam. Nec fingi potest virtus, quæ faciat Deum infallibiliter dare, quod sic postulat. Vel id oritur ex promissione divina et oportet illam ostendere; nam promissiones Scripturæ loquuntur de petitione fundata in fide et in Christo, ut ostensum est, et capite sequenti iterum ostendemus. Simile argumentum et dilemma fieri potest, quia vel tale meritum impetratorium est conditio necessaria, sine qua Deus neminem adultum supernaturaliter vocat, vel non. Primum repugnat apertis Scripturis: *Inventus sum a non quaerentibus me*, cum similibus. Unde nec ipsi Massilienses hoc dicebant, ut capite sequenti, de causa dispositiva, dicemus et probabimus, est enim de utraque eadem ratio. Si autem dicatur secundum, jam non potest ex tali causa reddi ratio prædestinationis, vel discriminis inter electos et non electos, ut de causa dispositiva latius dicemus, est enim, ut dixi, eadem utriusque ratio.

43. *An Semipelagiana opinio sit error damnatus.*—Ex his ergo satis (ut opinor) repugnata relinquitur Massiliensium sententia. Fundamentum etiam eorum eversum est, quia in his mere gratuitis, non habet locum personarum acceptio, etiamsi absque ulla causa ex parte recipientium inæqualis distributio fiat. Adhuc vero inquirere potest aliquis, in quo gradu damnationis sit hæc Semipelagianorum sententia, quoad illam partem de merito impetratorio, seu de congruo, aut minimo prout ipsi loquebantur. Nam de merito de condigno certum est, assertionem illam esse hæreticam, ut omnes scholastici sine controversia eam damnant, magis enim ad Pelagii errores, quam

ad ejus reliquias pertinet. Estque evidenter contra testimonia Scripturæ, supra adducta et in multis Conciliis damnata est. Primum in Palæstino, ut refert Augustinus, Epistol. 106. Deinde in Milevitano, tempore Innocentii Primi, cujus decreta, quod hanc partem fere transcripsit Concilium Africanum toto orbe receptum, ut ait Prosper ad objectionem Gallorum, cap. 9. Eademque veritas in Concilio Arausicano, et postea in Tridentino confirmata est.

44. At vero quoad alteram partem de merito de congruo, videtur difficile illam sententiam, ut hæreticam damnare. Primo, quia illam plane secuti fuerunt multi scholastici, quos capite sequenti referemus. Secundo, quia nec ex Scriptura sacra aperte colligitur, nec in Conciliis sub illa speciali intelligentia, vel declaratione aperte traditur, nec per evidentem consequentiam colligitur. Tertio, quia per hoc non sit manifesta injuria gratiæ Dei, quia bonum opus morale etiam est beneficium Dei, esto non pertineat ad beneficia gratiæ et quando sit ab homine, qui plus facere non potest, habet illam generalem congruentiam, quæ in omni prudenti gubernatione locum habet, quod qui bene utitur beneficiis receptis, prout potest, quantum in ipso est, meretur juvari, ut plus possit, quæ congruentia non tollit, quin hoc posterius beneficium sit vera gratia. Adde denique, magna consideratione dignum esse quod Concilium Tridentinum, hoc clare non attigit. Unde non videtur judicasse hoc pertinere ad dogmata fidei, cum ibi omnia tradat necessaria ad doctrinam de gratia et libero arbitrio, contra Pelagianos et Lutheranos tuendam. De Concilio item Arausicano non constat in illo sensu fuisse locutum, et aliqui dubitant, an ejus definitiones faciant certam fidem, cum provinciale sit.

45. *Concilii Arausicani auctoritas.*—Ut autem ab hoc ultimo respondere incipiam, omnino asserendum censeo, assertionem illam Semipelagianorum in sensu ab eis intento pertinere ad dogmata damnata. Nam sine dubio hæc fuit mens Concilii Arausicani, quod specialiter contra reliquias Pelagianorum, post damnatum Pelagium exortas, coactum est. Quod autem illæ etiam reliquiæ a vera fide deviant, satis in primo capite ejusdem Concilii significatur illis verbis: *Pervenit ad nos esse aliquos, qui de gratia et libero arbitrio minus caute et non secundum fidei catholicæ regulas sentire velint*. Et ideo contra illam sententiam canones, tanquam fidei regulas, ac definitiones tradit. De auctoritate vero illius

Concilii dubitare non licet. Primo, quia communi consensu Ecclesiæ receptum est, neque ullus doctor catholicus ausus est illi contradicere, sed si qui ab illius doctrina dissentire videntur, vel illud ignorarunt, cum nullam ejus mentionem faciant, vel in alio sensu illud intellexerunt, ut mox videbimus. Secundo, quia in primo capite ejusdem Concilii, sic dicitur. *Unde et nobis secundum auctoritatem et admonitionem Apostolicæ Sedis, justum et rationabile visum est, ut pauca capitula ab Apostolica nobis Sede transmissa, quæ ab antiquis Patribus, de certis Scripturarum columnibus in hac præcipue causa collecta sunt, ad docendum eos, qui aliter quam oportet sentiunt, ab omnibus observanda proferre et manibus nostris subscribere deberemus*. Ex quibus verbis constat, non oportere novam confirmationem accessisse illi Concilio, postquam veritatem definivit, quia antecedenter (ut sic dicam) illam habuit, per instructionem particularem Apostolicæ Sedis. Unde in fine ejusdem Concilii dicunt Patres, se subscribere definitioni antiquorum Patrum et suæ. A quo autem Pontifice illa capitula missa fuerint, et an sint illa eadem ad litteram, quæ in illo Concilio continentur, nobis non constat. Certum autem videtur, fuisse missa vel a Leone, sub quo illud Concilium celebratum est: vel a Cœlestino, cujus tempore Semipelagiani exorti sunt, ut ex Epistola 1, Cœlestini ad Episcopos Galliæ intelligere licet. Illam enim Epistolam, mortuo jam Augustino, in defensionem ejus scripsit Cœlestinus contra Massilienses: unde etiam doctrinam ejus, saltem quatenus Massiliensibus contrariam satis approbat. Præterea in cap. 8, 9 et 11, ejusdem Epistolæ, satis eadem sententia Semipelagiana damnatur et ibi virtute tota doctrina Arausicani Concilii continetur. Verum est tamen, nonnullum esse dubium, de auctoritate illorum capitum, quia quantum colligitur ex contextu et ex stylo, videntur potius adjuncta Epistolæ Cœlestini post caput secundum, quia in fine illius videtur concludi Epistola, ut ibi in margine adnotatur. Nihilominus Petrus Diaconus, libr. de Incarnat. et Gratia, cap. 11, illa capita, tanquam Cœlestini refert: et jam magnam obtulerunt auctoritatem et ad minimum creduntur fuisse Prosperi; et non sine consultatione Pontificis ibi adjuncta. Præterquam, quod ex aliis pontificibus multa illorum referuntur. Hormisda etiam Papa in Epistola ad Possessorem, in fine, tom. 4, Bibli. Sanctorum, mentionem facit capitulorum Apostolicæ Sedis, quæ

in scriniis servabantur, et doctrinam de gratia contra Semipelagianos continebant. Quæ forte erant illa Cœlestini, vel alia missa ad Patres Concilii Arausicani, (quanquam etiam illa Epistola Hormisdæ incerta est.) Quisquis vero fuerit Pontifex, qui illam instructionem ad Concilium Arausicanum misit, non potest esse dubium, quin doctrina illius Concilii, quantum ad id quod intendit, certa de fide sit: intendit autem damnare Semipelagianam doctrinam, præcipue quoad ponendum initium fidei, salutis, aut perseverantiæ, ex parte hominis. Accedit, definitionem illam confirmatam plane esse auctoritate Concilii Tridentini, sess. 6, cap. 5.

46. Nihilominus non audeo dicere esse de fide, definitionem hujus Concilii, vel Tridentini ita esse intelligendam, ut, cum dicunt initium justificationis conferri nobis sine meritis, excludere intendant non solum meritum de condigno, sed etiam omne meritum de congruo. Nam post illud Concilium multi doctores graves et sine dubio magni theologi, qui illud non ignorarunt, sed diligenter evolverunt, non damnant illam sententiam, ut hæreticam, imo nec ut erroneam, vel censura dignam. Et Vega, lib. 8, in Trident., cap. 4 et seqq., contendit particulam, *gratis*, cum dicimur gratis justificari, vel gratia dicitur gratis dari, excludere merita de condigno, non de congruo et ita intelligit doctrinam Concilii Tridentini, in cap. 8, sess. 6. Idemque significat Toletus, in Epistola ad Rom., cap. 8, annot. 31, ait enim, gratiæ solum opponi meritum, quod ex justitia est, ideoque non tollere rationem gratiæ, qui ex parte hominis ponunt aliquam causam ejus, dummodo non ponant meritum de justitia. At meritum de congruo, licet sit aliqualis causa, non vero inducit rationem justitiæ. Antiqui etiam scholastici non dubitant meritum de congruo attribuere his operibus moraliter bonis. Difficile ergo est, illam sententiam in illo sensu, ut hæreticam damnare, cum in propriis terminis damnata non sit et illationes non sint evidentes.

47. *Censura Semipelagianæ doctrinæ.*—Esto vero illa sententia de merito de congruo primæ vocationis, fundato in opere solis viribus naturalibus, non sit aperta hæresis, vel error in fide, censeo esse omnino falsam et vitandam doctrinam, et quæ in præsentem tempore multorum aures offendit, nec sine magno fundamento. Primo, quia duo fundamenta adducta contra illam sententiam in eo sensu explicatam et testimonia Scripturæ, in omnibus fun-